Besvären av miljötillståndet för Lovisa hamn – bemötande till Vasa förvaltningsdomstol

Miljöhälsosektionen 08.10.2026 § 99
2233/11.05.02.08/2024

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Hanna Sivén
fornamn.efternamn@borga.fi

Vasa förvaltningsdomstol begär ett utlåtande från miljöhälsovården i Borgå angående besvären som riktats mot miljötillståndet för Lovisa hamn. Utlåtandet ska lämnas in till Vasa förvaltningsdomstol senast 25.9.2026, men en förlängning av tidsfristen till 9.10.2026 har begärts och beviljats. Utlåtandet ombeds skickas i första hand elektroniskt (vaasa.hao@oikeus.fi) som en separat fil, och filen ska namnges enligt innehållet. Ärendets diarienummer **855/2026** bör anges i utlåtandet.

Beslutet som är föremål för begäran om omprövning är ett av Tillstånds- och tillsynsverkets beslut om miljötillstånd, 8.6.2026, nr 280/2026, mot vilket Lovisa Hamn Ab och Lovisa kultur- och miljörörelse rf har anfört besvär.

Lovisa Hamn Ab söker hos Vasa förvaltningsdomstol ändring av det beslut som besvären avser, Tillstånds- och tillsynsverkets tillståndsvillkor K1, K4 och K7. Lovisa Hamn Ab yrkar att Vasa förvaltningsdomstol ska:

1) ändra tillståndsvillkoret K1 så att:

a) i punkt 10 i tabellen: avfall från termiska processer tillåts utöver ofarligt avfall. Även mottagning, mellanlagring och hantering av farligt avfall i fast form som tillhör avfallsgrupperna 10 01 XX och 10 02 XX, och

b) tredje stycket i tillståndsvillkoren lyder (ändringen med kursivt): ”I hamnområdet får man, utöver vad som anges i tabellen ovan, mellanlagra SRF- och RDF-balar sammanlagt högst 20 000 ton åt gången. Mellanlagringen får vara i högst sex månader per parti ”Mottagning av/ lossning av fartygslast med RDF-balar är förbjuden under perioden 1.5–30.9 då balarna innehåller obehandlat matavfall.”

Som grund för sina yrkanden konstaterar företaget att förpackat farligt gods i redan i årtionden har transporterats via Lovisa hamn med avfallskategorin ”10 02 07* fast avfall från gasrening som innehåller farliga ämnen”. Farligt avfall från termiska processer, som transporteras via hamnen, transporteras som farligt gods i enlighet med nationella och internationella transportbestämmelser. Det avfall som ska transporteras har förpackats på korrekt sätt i stora, slutna säckar avsedda för transport av farligt gods, vilka förvaras inomhus i hamnen. Trots klassificeringen som farligt avfall handlar det alltså

om vanliga varuflöden som passerar genom hamnen. Enligt hamnens långvariga erfarenhet har hanteringen, mellanlagringen eller transporten av avfallet inte orsakat miljöförorening, risk för sådan, eller andra skadliga miljökonsekvenser.

Enligt utredningen som erhållits i tillståndsförfarandet har luktolägenheter i Lovisa hamn främst orsakats av öppnande och långtidig utomhuslagring av RDF-balar, balar som skadats på fartygen och deras lossning samt av fartygen själva. Som konstaterats ovan kan RDF-balar innehålla avfall från hushåll och produktionsanläggningar, där det i varierande omfattning kan finnas bland annat matrester och annat organiskt material. Under transport och lagring möglar det organiska avfallsmaterialet och under syrefria förhållanden ruttnar det och kan leda till luktolägenheter. En avgörande faktor när det gäller luktolägenheter är alltså inte RDF-klassificeringen i sig, utan kvaliteten och mängden biologiskt nedbrytbart avfall i materialet: En möjlig luktkälla i RDF-balar är det bioavfall som de innehåller, vilket innebär att luktens mängd är direkt beroende av balens innehåll. I det beslutet som besvären gäller har det inte redogjorts för luktkällan eller ens påstått att alla RDF-fraktioner skulle orsaka en risk för luktolägenheter. Att behandla allt RDF-material som en enhetlig riskkälla för luktolägenheter baserar sig därför inte på materialets verkliga egenskaper.

2) ändra tillståndsvillkoret K4 så att det är tillåtet att öppna RDF-balar även under tiden 1.6–31.8 då omständigheterna så kräver.

Som grund för sitt yrkande konstaterar Lovisa hamn att företaget under tillståndsförfarandet har meddelat tillståndsmyndigheten – som en del av de luktbekämpningsåtgärder som företaget redan genomfört på egen hand – att RDF-balarna inte kommer att öppnas under sommarmånaderna i enlighet med företagets uppdaterade verksamhetsanvisningar. Lovisa Hamn motsätter sig dock tillståndsvillkor 4:s kategoriska förbud att öppna eller lossa RDF-balar under tiden 1.6–31.8 och begär att tillståndsvillkoret ändras så att det möjliggör att RDF-balar kan öppnas inomhus i ett lager med luktbekämpning i en sådan exceptionell situation att balarna inte kan öppnas på mottagningsanläggningen.

3) Lovisa Hamn kräver att tillståndsvillkoret K7, som besvären avser, ändras så att den uttryckliga hänvisningen till aska och slagg upphävs och att tillståndsvillkoret endast tillämpas på särskilt dammande avfall, i enlighet med dess syfte och ordalydelse.

Som grund för sitt yrkande konstaterar bolaget att alla partier med aska och slagg inte dammar, och att de kategoriska tilläggskraven för tillståndsvillkoret K7 och mottagning och behandling av dessa avfallspartier inte är motiverade och inte nödvändiga på det sätt som förutsätts i 52 § i miljöskyddslagen. Företaget konstaterar att slagg i allmänhet är grovkornigare, tung och eventuellt granulerad, medan aska ofta är stabiliserad för att förhindra dammbildning. Dessa avfallssorter används vanligtvis bland annat för markförbättring, vilket stöder Lovisa hamns uppfattning om att det inte handlar om avfall som lätt sprids med vinden.

De ytterligare kraven om kategorisk förpackning och lagring av aska och slagg inomhus som ställs på tillståndsvillkoret enligt besvären hotar att göra återvinningen av avfallspartierna olönsam, och därmed hindrar de genomförandet av den cirkulära ekonomin.

Lovisas kultur- och miljörörelse rf besvärar sig över det miljötillstånd som beviljats Lovisa Hamn Ab genom tillstånds- och tillsynsverkets beslut 280/2026.

Huvudyrkan riktar sig mot RDF- och SRF-avfallsbalar som hittills har orsakat stora luktolägenheter. Det krävs ett förbud som gäller året runt mot så kallade direktleveranser av RDF-balar. Det krävs ett förbud mot direktleveranser av SRF-balar under perioden 1.5–30.9, samt restriktioner för import och en kortare lagringstid. Man vill behålla det föreslagna importtotalförbudet av RDF-balar under sommarsäsongen (1.5–30.9). Man kräver att RDF-balar endast får tas emot via den luktkontrollerade hallen som är byggd för att förhindra spridning av lukter och inom de volymbegränsningar som fastställts av denna.

De tonmängderna som anges i tillståndsbeslutet är helt orealistiska med tanke på hamnområdets storlek. Tonmängderna ska motsvara de gränser som ställs av en säker användning av Lovisa hamnområde.

Hamnens egenkontroll och myndighetstillsyn måste uppdateras. Tillsynsrutinerna måste utformas så att tillsynen verkligen fungerar. Kravet på förhandsinformation är absolut.

Lovisas kultur- och miljörörelse rf motiverar sina krav på följande sätt:

Då de för energianvändning importerade RDF- och SRF-balarna ruttnar bildar de föreningar i gasform, som luktar mycket obehagligt. Importen av RDF-balar borde begränsas till den luktkontrollerade hallens bruksvolym, så att nivån miljöförorening ännu kunde accepteras. Det behövs också strängare begränsningar för hanteringen av SRF-balar. Verksamheten i hamnen är oregelbunden och därför behövs en proaktiv arbetsmodell.

Miljöhälsovårdschefen
Miljöhälsosektionen beslutar ge följande utlåtande i ärendet:

Miljöhälsosektionen anser att den tillåtna mängden för engångslagring av avfallsbalar (både RDF- och SRF-balar) bör vara så liten som möjlig och förvaringstiden så kort som möjlig. RDF-balarna måste rymmas i lagerhallen även i undantagssituationer. De bästa sätten att kontrollera avfallslukternas spridning i omgivningen är att lagerhallens luktreduceringssystem fungerar kontinuerligt och att avfallsmängden hålls som partier som är hanterbara och ryms på lämpliga förvaringsplatser i hamnen. Avfall ska också transporteras från hamnen på ett sådant sätt att lastning eller utlastning från hallen eller transport inte orsakar luktolägenheter i omgivningen.

Miljöhälsosektionen påpekar att den faktiska återvinnaren av avfallsbalarna (förbränningsanläggning, industrianläggning) ska se till att beställningsmängderna hålls sådana att avfallet efter fartyglassets lossning snabbt kan anvisas den avsedda avlagringsplatsen.

I övrigt håller miljöhälsosektionen i kraft de faktorer som lyfts fram i de tidigare utlåtandena.

Miljöhälsosektionen har inget annat att anmärka i ärendet.

Paragrafen justeras genast.

Beslut:
Förslaget godkändes.

_____

Paragrafen justerades genast.